

כלל (36).

לחוד ולכך רבי שמעון מכשיר בשמאל.

ומקשינן: והרי קבלה דדם, דדבר המעכב כפרה הוא, וכתב בה כהונה, דכתיב "והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם" — זו קבלת הדם, ותנן, קבל הדם בשמאל פסל ורבי שמעון מכשיר. וקשה לרבי שמעון דמכשיר אף על גב שכתוב כהונה?

ומקשינן: ואלא "כהן" שכתוב איפה שכתוב גם אצבע למה לי, הרי אצבע לא צריכה כהונה?

ומתריצין: לומדים מזה שצריך עבודה בכהונה דהיינו בבגדי כהונה.

ומשנינן: לרבי שמעון קאמרת? רבי שמעון תרתי — כהונה ואצבע — בעי ללמוד שצריך ימין.

ומקשינן: והרי זריקה, דלא כתב ביה אלא כהונה, ותנן: זרק בשמאל פסול! ולא חולק רבי שמעון, והרי אמרנו שלדעת רבי שמעון צריך לכתוב כהונה?

ומקשינן: ומי בעי רבי שמעון תרתי? והתניא, רבי שמעון אומר, כל מקום שנאמרה יד — אינה אלא ימין, אצבע — אינה אלא ימין, רואים דמאצבע לבד לומדים שצריך ימין?

ומשנינן: אמר אביי, אמנם לא חולק רבי שמעון במשנה, אבל מצינו דפליג בכרייתא. דתניא, זרק בשמאל פסול, ורבי שמעון מכשיר.

ומשנינן: באמת "אצבע" לא בעיא "כהונה", אלא לומדים מ"אצבע" לחוד שצריך ימין, אבל "כהונה" בעיא "אצבע", ולחוד לא לומדים ממנה ימין, ובקבלה כתוב כהונה

ומקשינן: ואלא הא דאמר רבא שלומדים "יד — יד" לקמיצה ממצורע — למה לי, הרי מ"כהונה" נפקא, שכתוב בקמיצה "וקמץ הכהן"?

שמחצי המזבח ולמעלה אין הוא הולכה לכך כתוב הולכת איברים לכבש.

מטעם שיכול להפשיט אצל המזבח, משום שהטעם של הקטרה שאינה מעכבת לא נקרא מטעם זה עבודה שאין מעכבת כפרה, אולם בזבחים סבר רש"י שמה שאין הוא עצמו מעכב כפרה אף שהוא עבודה הרי זה נחשב לאינו מעכב כפרה, ולכך אף בהולכת איברים דינה שכשרה בשמאל.

36. רש"י כתב שהטעם שאין היא עבודה המעכבת כפרה כיון שהוא יכול להפשיט ולנתח בצד המזבח, או שיכול להושיט מיד ליד עד המזבח, ובזבחים [כד ב] פרש רש"י שהטעם הוא כיון שאין הקטרה עצמה של האיברים מעכבת.

והקשה הגרי"ז על דברי רש"י שכיון שיכול לנתח ולהפשיט אצל המזבח כשר בשמאל, שמה הטעם בזה שהרי עתה הוא מוליך האיברים, ובאר בזה הגרי"ז שכיון שלא היה הפשט ונתוח אם כן אין זה בכלל איברים אלא יש בזה שם בהמה וכיון שאין לזה שם איברים אין זה נחשב הולכת איברים לכבש.

ובאר הגרי"ז על פי דברי התוספות לקמן שנסתפקו אם הקטרה כשרה בשמאל כיון שאין ההקטרה מעכבת, ומבואר בזה שאף דבר שאין הוא מעכב שהוא עבודה הרי הוא טעון ימין, ואם כן זה הבאור בדברי רש"י, שבסוגייתנו פרש

לומד מ"כהונה" שהרי הוא סובר שכהונה צריכה "אצבע", **הא מדרבי יהודה בריה דרבי חייה נפקא**,

דאמר רבי יהודה בריה דרבי חייה, מאי טעמא דרבי שמעון דמכשיר הקטרת הקומץ אפילו שלא מתוך כלי שרת, **דאמר קרא במנחה "קדש קדשים היא כהטאת וכאשם"**, ובא ההיקש של מנחה לחטאת ולאשם ללמדך — **שאם בא לעבודה ביד בלא קידוש בכלי, עובדה בימין כהטאת** שנותן מדמה ביד ימין, שכתוב בה אצבע וכהונה, **בא לעבודה בכלי, עובדה בשמאל כאשם** מצורע

ומתצינן: שצריך את שני הפסוקים, **חד לקומץ**, דהיינו לקמיצה עצמה שתהא בימין, **וחד לקידוש קומץ** בכלי שצריך שיתנו בימינו לכלי שרת (37).

ומקשינן: **לרבי שמעון דלא בעי לדעת אחד האמוראים קידוש קומץ בכלי, ולמאן דאמר נמי דבעי קידוש קומץ בכלי**, הרי הוא סובר **דבשמאל אכשורי מכשר** כדלקמן, אם כן גזרה שוה "יד — יד" **דרבא למה לי?**

ואי תאמר שצריך גזרה שוה למילף ימין לקמיצה גופה אליבא דרבי שמעון, שלא

הדין הוא שלא יעשה את זה בשמאל, ובוזה הרי אין הוא נפסל מטעם נשפך, שהרי בזה אין הוא עבר לשמאל של משהו אחר אלא שהוא עושה עבודת קבלה, והוסיף החזון איש שאף בזה הוא יפגל כיון שהכהן האחר הנותן לכלי הרי הוא כמקדש.

והגרי"ד תירץ בזה שהכונה היא שיתן מימינו חצי קומץ לכלי שרת שבזה אין הוא נפסל מטעם נשפך, וכמו שבאר הגר"ח שכיון שאין הוא במקום אחר אין זה נחשב כרצפה, ועתה הוא רוצה ליתן לכלי שרת השני שיש בו חצי קומץ, ועל זה בא הדין שלא יקדש עתה בשמאל ובוזה אין הוא כנשפך, אבל אם יעביר מימנו לשמאלו ויקדש ודאי שנפסל כיון שהוא נשפך וכדברי השיטה מקובצת.

והקהלות יעקב, כתב שלא קשה בכלל, שכיון ששמאל הוא מקום הראוי לקידוש בלי המיעוט אם כן אף אין זה נחשב לנשפך, שנשפך הוא רק במקום שאינו ראוי לקידוש, וכמו שבכלי שרת כתב הגר"ח שאין זה נשפך, אף בזה שהוא במקום הראוי לקדש אין בו פסול נשפך.

37. רש"י בסוגייתנו פרש שקידוש קומץ הכונה היא למי שאוחז הכלי שבו ניתן הקומץ שיאחז הכלי ביד ימין, אולם בזבחים [כד ב] פרש רש"י קידוש קומץ שהכונה היא למי שנותן הקומץ בכלי שצריך שיהא ביד ימין,

ונראה מזה, שיש לדון בכל קידוש קומץ אם העבודה היא נתינת הקומץ בכלי, או שהעבודה היא קבלת הקומץ בכלי, ובוזה תלוי פרוש דברי הגמרא, שאם העבודה היא הנתינה אם כן מה שצריך ימין הוא הנתינה בכלי, אולם אם העבודה היא קבלת הקומץ, אם כן בזה צריך שיהא ימין ולא בנתינה.

ובשיטה מקובצת הקשה איך כתב רש"י בזבחים שהכונה היא על המקדש שיהא בימין, הרי זה פשוט שלא יוכל להעביר לשמאלו, שהרי בגמרא לקמן מבואר שאם העביר מימינו לשמאלו הרי זה נחשב לנשפך, אם כן אף בזה שמעביר לשמאלו נפסל כיון שהוא כמו שנשפך על הרצפה.

והחזון איש כתב ליישב בזה שאין המיעוט שהוא עצמו לא יעביר לשמאלו שבזה הרי הוא נפסל כמו שנשפך, אלא הכונה היא שאם בא כהן אחר לעשות הקידוש מיד הכהן לתוך הכלי

שכתוב בו שמאל וזריקת דמו היא בכלי, לומדים שהוקשה מנחה לחטאת ללמוד ימין, אם כן "יד — יד" למה הוצרך?

ומתרינין: לא נצרכא יד — יד" אלא לקומץ מנחת חוטא, סלקא דעתך אמינא, הואיל ואמר רבי שמעון דאין נותן על מנחת חוטא שמן ולבונה שלא יהא קרבנו מהודר, כי קמיין לה למנחה דחוטא בשמאל תוכשר, קא משמע לך.

שנינו במשנה: קמיין ועלה בידו צרור או גרגר מלח או קורט לבונה, פסול.

יא-א

ותמהינן: כל הני — למה לי?

ומשנינן: צריכא. דאי תנא צרור בלבד, היינו חושבים דווקא זה משום דלאו בת הקרבה היא לכן פסלה משום שחסר בשיעור הקומץ את מקום הצרור, אבל מלח⁽¹⁾, דבת הקרבה היא, שלאחר שהיה הקומץ על המזבח היה מולחו, אימא תתכשר.

ואי תנא מלח, היינו חושבים דוקא זה פוסל משום דלא איקבע בהדי מנחה מעיקרא, אלא רק על המזבח מולח. אבל לבונה, דאיקבע בהדי מנחה מעיקרא, שמביאה על המנחה, אימא תתכשר, קא משמע לך שלא.

שנינו במשנה: מפני שאמרו הקומץ החסר או היתר פסול.

ותמהינן: מאי איריא שזה שעלה בידו צרור וכו' פסול משום חסר ויתר, תיפוק ליה משום חציצה, שהרי הצרור חוצץ בין ידו לקמח [או אפשר לפרש, חציצה בין קמח לקמח ונראה כשני חצאי קמצים, רש"י], וחציצה פוסלת בקדשים?

ומשנינן: אמר רבי ירמיה, מן הצד מדובר. דהיינו שהצרור אצל הגודל או הקמיצה בצד הקמח, שעכשיו לא חוצץ הצרור בין ידו לקמח [ולא בין קמח לקמח], אבל חסרון יש.

אמר ליה אביי לרבא: כיצד קומצין?

אמר ליה: כדקמצי אינשי — דהיינו בכל האצבעות. והניחה עתה הגמרא שהוא קומץ ממש בכל האצבעות, שהקמח בין כל אצבעותיו.

איתיביה ממה ששנינו לענין חמשת אצבעות האדם. זו זרת — אצבע קטנה — למידת החשן שארכה זרת. זו קמיצה — אצבע שליד הזרת — שממנה מתחיל הקומץ. זו אמה — שממנה מודדין מידת אמה. זו אצבע — שאותה טובל הכהן בדם. זו גודל — לדין

הקמיצה והשניה על הקומץ אחר הקמיצה, וא"כ זוהי כוונת הגמרא שיש דין למלוח את המנחה, ואף שעל מלח זה אין דין הקרבה על המזבח, מכל מקום מכיון שאם שכח ולא מלח את הקומץ אחר הקמיצה, היה צריך להיות פסול, וכשר רק מחמת שכבר יש בו מלח משעה ששמו מלח על כל המנחה, ולכן כיון שמלח זה מכשיר הקומץ היתה סברא שלא יפסול. עוד הקשה

1. השפת אמת מקשה, מה הגמרא מחלקת שאם היה כתוב צרור לא הייתי יודע שמלח פוסל את הקומץ מפני שמלח ראוי להקרבה. וקשה, הרי היו מולחים את הקומץ אחר הקמיצה, ובשעת הקמיצה אין דין לתת עליו מלח, א"כ מלח זה אין בו דין הקרבה, ומה הסברא שלא יפסול את הקומץ. ותירץ על פי דברי הרע"ב שיש במנחה שתי נתינות מלח, אחת על כל המנחה לפני